

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

от протокол № 28

от заседанието на комисия „Бюджет и финанси“ на ВСС,
проведено на 3 юли 2013 г.

1. ОТНОСНО: Предварително становище по проекта на бюджет на съдебната власт за 2014 г.

Комисия „Бюджет и финанси“

РЕШИ:

1. ИЗПРАЩА предварителното становище по проекта на бюджет на съдебната власт за 2014 г. на постоянните комисии към Висшия съдебен съвет за допълнения, предложения и аргументи.

2. Предварителното становище по проекта на бюджет на съдебната власт за 2014 г. **да се публикува на Интернет страницата на ВСС,** за запознаване, допълнения, предложения и аргументи от ОСВ.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ
„БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ“: /п/ М. Кожарев

Вярно с оригинала,
Технически сътрудник на
комисия „Бюджет и финанси“
Д. Манчева

Предварително становище по проекта на бюджет на съдебната власт за 2014 г.

Съдебната власт има самостоятелен бюджет, (който е извън Републиканския бюджет), съгл. чл.117, ал.3 от Конституцията на Република България, чл. 4 ал.1 от Закона за устройство на държавния бюджет и чл. 361, ал. 1 от Закона за съдебната власт. Независимо от това, Министерският съвет (който има компетенциите да внесе проекта на Закон за държавния бюджет) обикновено успява да наложи своето становище по бюджета на съдебната власт.

Народното събрание досега избягва от конкретната отговорност като цяло да вземе експертно отношение по бюджета на съдебната власт. В съответните комисии се счита, че след като министъра на финансите, респ. Министерският съвет, не са дали подкрепа на внесените от ВСС проект, няма основание за пряко становище по алтернативните показатели. Или, след като ВСС и МФ "не са се разбрали", няма друг вариант, освен да се приеме становището на МС, което е почти копие на внесените от МФ вариант.

Относно бюджета на съдебната власт обаче само Народното събрание може и следва да бъде естествения арбитър между двете алтернативни предложения. Досегашната практика показва, че въпреки всички диалози се утвърждава ЗДБ за съответната година с включен проект на МФ за бюджет на съдебната власт. Кое то всъщност обезсмисля самостоятелността на бюджета на съдебната власт.

Бюджетът на съдебната власт за четвърта поредна година е с едни и същи параметри с изключение на целсво предвидените средства свързани с промяна в нормативни актове /през 2012 г. за специализираните прокуратури и съдилища и през 2013 г. за осигурителни вноски, във връзка с КСО/.

Още през м. февруари 2013 г. ВСС алармира, че с утвърденият бюджет на съдилищата за 2013 г. не могат да се обезпечат част от разходите им и поиска среща с министъра на финансите.

През м. април 2013 г. Висшият съдебен съвет поиска от министъра на финансите предоставяне на допълнителни средства по бюджета на съдебната власт за 2013 г. Недостиг на финансови средства се яви в бюджетите на Върховните съдилища, Прокуратурата на РБ, както и съдилищата. Не могат да бъдат обезпечени разходите за обезщетения по КТ и ЗСВ, както и обезщетенията по ЗОДОВ. Недостатъчен е и размера на разходи за текуща издръжка с оглед повишените цени на материали, доставки, услуги, в резултат на инфлационния индекс.

Вярно е, че през м.май бе направена корекция по бюджета на съдебната власт за 2013 г., във връзка с ПМС № 109/07.05.2013 г. (с 5 млн.лв. за текущи пужди на Прокуратурата на РБ). Но тези средства са целеви и не могат да решат посочените до тук проблеми.

Всички тези проблеми бяха заложиени още с утвърждаването на бюджета на съдебната власт за 2013 г. в размер, за пореден път несъобразен с реалните потребности на съдебната власт и развитието на реформата в съдебната система.

На бюджетът на съдебната власт следва да се гледа като на действително самостоятелен бюджет с реално разчетени разходи за осъществяване на съдебния процес и изпълнение на задачите, произтичащи от реформата в съдебната система.

Висшият съдебен съвет предлага приходите от съдебни такси и др. приходи от дейността на органите на съдебната власт за 2014 г. да бъдат **140 000,0 хил. лв.**

При определяне размера на тази част от приходите по бюджета на съдебната власт са отчетени както хода на изпълнението на този показател до момента, така и действащата Тарифа № 1 към Закона за държавните такси.

Следва да се има предвид също така, че ръстът на съдебните производства не е възможно да бъде свързан със значително увеличаване на постъпленията от съдебни такси, поради високия дял на наказателните и административните производства, освободени от такси със закон.

За 2014 г. Висшият съдебен съвет предлага разходите да бъдат **526 068,1 хил. лв.**

По принцип може да се отбележи, че съдебната система не е структура, която намалява или увеличава средства за функционирането си извън потребностите на обществото – на практика обществото възлага разходите за нейното нормално функциониране, а показателите по които се определят тези разходи, са съпоставими с другите функционални сфери или институции, или по-ясно казано – могат да бъдат доказани.

В общата сума на разходите са предвидени само такива, произтичащи от нормативни актове, вкл. влизащи в действие през втората половина на 2013 г. или разходи, пряко свързани с характера и динамиката на съдебния процес. Друга част от разходите са текущи, свързани с издръжката, и промените в тяхното равнище във връзка с ръста на цените на основни услуги и общия индекс на инфлация.

Основните разходи, определящи конкретния размер през предстоящата финансова година, произтичат от:

- **Разходи за заплати – 311 663,0 хил. лв.**

От отделните видове разходи по бюджета, най-голям е размера на разходите за заплати, тъй като този разход е приоритетен. Следва да се има предвид, че последните няколко години бюджетът на съдебната власт осигурява средства за заплати **само за застата щатна численост**.

Утвърдената щатна численост за 2013 г. е 14 616 щ. бр. от които 13 844 щ. бр. са заети. Необходимите средства за обезпечаване на заетата численост са 289 600,0 хил. лв. За 772 щ. бр. (в т. ч. 505 магистрати, 7 съдия изпълнители, 6 съдии по внесванията и 254 съдебни служители) не са предвидени средства по бюджета, което води до задържане ръста на броя на съдебните кадри, при отчетен ръст на съдебните производства.

С проекта на бюджет за 2014 г. се предвижда същата щатна численост в размер на 14 616 щ. бр., но се планира да се заемат свободните бройки. За финансовото осигуряване на свободните щатни бройки са необходими 22 062,8 хил. лв.

Съгласно чл. 176 от ЗСВ, Висшият съдебен съвет веднъж годишно провежда централизирани конкурси за младши съдии и младши прокурори, както и за първоначално назначаване. През 2014 г. предстои да се обявят конкурси за 59 бр. младши магистрати. Освен провеждането на конкурс за назначаване на магистрати в съдебната система през 2014 г., се очаква до края на 2013 г. да бъдат заети още 391 бр. за магистрати във връзка с обявени вече конкурси – 195 бр., и предстоящи до края на годината конкурси – 196 бр. Тази необходимост произтича от нарастващият обем на работа на магистратите и тяхната действителна натовареност – приблизително 37 бр. дела за разглеждане месечно на 1 магистрат. През 2012 г. в съдилищата на РБ са разглеждани 743 990 бр. дела, от които 620 170 бр. са приключени.

В резултат на тази численост, съобразена с политиката на доходите, само за заплати на работещите в съдебната система са необходими **311 663,0 хил. лв.**

- **Разходи за “Други възнаграждения и плащания на персонала” 34 190,6,8 хил. лв.**

Основно средствата предвидени по този параграф са за изплащане на обезщетения при пенсиониране или напускане на магистрати и служители с дългогодишен стаж в съдебната система, възнаграждения на съдебните заседатели, средства за стипендии на кандидатите за мл. съдии и мл. прокурори и средства за работно облекло.

Средствата за изплащане на обезщетения при пенсиониране или напускане на магистрати и служители с дългогодишен стаж в съдебната система са в размер на **8 849,3 хил.лв.**

С оглед реформата в съдебната система и нейното обновяване с кадри, ВСС взе решение, въз основа на което всички съдебни служители, придобили право на пенсия да бъдат освобождавани. За магистратите основанието е законово уредено в Конституцията на РБ и Закона за съдебната власт (ЗСВ).

Възнагражденията на съдебните заседатели са обвързани с възнагражденията на магистратите за съответния съдебен орган, както и с броя и продължителността на делата, в които вземат участие и са в размер на **2 378,1 хил. лв.**

Съгл. чл. 249 от ЗСВ Националният институт на правосъдието осъществява задължително първоначално обучение на кандидатите за мл. съдии и мл. прокурори. Срокът на това обучение е 9 месеца и през това време обучаващите се получават стипендии в размер на седемдесет на сто от основното възнаграждение на младши съдия и младши прокурор. Необходимите средства са в размер на **454,5 хил. лв.**

За 2014 г. необходимите средства за работно облекло на магистратите и съдебните служители, предоставяни на основание чл. 221, чл. 277, чл. 292 и чл. 352 от ЗСВ, са в размер на **22 517,9 хил. лв.**

- **Задължителни осигурителни вноски от работодателя – 87 265,6 хил. лв.**

Задължителното обществено и здравно осигуряване на магистратите и съдебните служители се извършва за сметка на бюджета на съдебната власт. Размерът се определя с Кодекса за социално осигуряване, Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, Закона за бюджета на здравното осигуряване и Закона за здравното осигуряване. В този параграф се планират средства за обществено и здравно осигуряване на магистратите и съдебните служители, както и за съдебните заседатели, за лицата с които са сключени граждански договори, за вещи лица и кандидатите за младши съдии и мл. прокурори.

Размерът на разходите за социално-осигурителните плащания е пряко свързан с предвидените средства за заплати. Планираните средства за 2014 г. за осигуровки на магистрати и съдебни служители възлизат на 28 % от средствата за работна заплата, поради факта, че по-голямата част от магистратите и част от служителите получават възнаграждения над максималният осигурителен праг от 2200 лв.

- **Разходи за текуща издръжка 64 169,0 хил.лв.**

Ограничаването на разходите за **текуща издръжка** под минимално необходимите разходи за функциониране в продължение на няколко последователни години прави невъзможно осигуряването на нормален съдебен процес.

Затруднени са и взаимоотношенията с останалите участници в съдебния процес, както следва:

- При неизплащането на възнагражденията на вещи лица съдебния процес би се забавил или спрял, което би довело до напрежение във взаимоотношенията между участниците в него. Предвидените средства за външни услуги са в размер на **22 403,0 хил. лв.**, което представлява 35 % от разходите за издръжка и включват разходи за съдебни експертизи, поддръжка на софтуер и хардуер, разходи за пощенски услуги и телекомуникация, както и разходи за експертизи, преводачески услуги по чл. 55, ал. 3 от НПК и разходи за обезпечаване на конфискацията, глобата и отнемането на вещи в полза на държавата по чл. 72 от НПК Съгласно НПК, съдебните органи се задължават да връчват на обвиняемия, препис от всички документи по делото. След като България стана външна граница на ЕС, потока от емигранти непрекъснато се увеличава, като голяма част от тях са от страни, които ползват не така популярен език. Това налага търсенето на специализирани преводачи в България и е свързано с по-високо възнаграждение на полагания от тях труд.

Във връзка с промени в ГПК и НПК за привеждане на българското законодателство в съответствие с европейското, рязко се увеличава необходимостта от превеждането на огромен брой писмени документи.

- Търговски дружества с държавно участие (по отношение заплащането на услуги и доставки – енергия, вода, горива, кореспонденция и др.). Планирани са средства в размер на **11 397,1 хил. лв.**, при отчет за 2012 г. 9 105,0 хил. лв. и неплатени задължения в края на 2012 г. в размер на 881,0 хил. лв.

- Физически лица - по отношение на изплащането на обезщетения на граждани за вреди, причинени от държавата /неизплащането им своевременно води до натрупване на лихви в особено големи размери и бъдещо утежняване на бюджета/. С оглед изискването на ЕС за справедливо правосъдие, този тип разходи прогресивно нарастват. Предвидени са средства в размер на **4 874,9 хил. лв.** През 2012 г. съгласно отчета за касово изпълнение са изплатени 3 638,0 хил. лв. и са останали неплатени задължения в размер на 2 175,1 хил. лв.

Включени са и средства за разходи за застраховки в размер на **845,8 хил. лв.** Съгл. чл. 224, ал. 2 и чл. 351, ал. 2 от ЗСВ магистратите и съдебните служители задължително се застраховат срещу злополука.

Средствата за СБКО, в размер на 3 % от средствата за работни заплати са **9 349,9 хил. лв.** Тези средства се планират в разходите за издръжка, а частта която има характер на възнаграждение се отчита в други възнаграждения и плащания за персонала.

Належаща е необходимостта от текущи ремонти на съдебните сгради в 85 % в които повече от 8 години не са извършвани вътрешни текущи ремонти. Предвидени са **3 259,6 хил. лв.** за подмяна на дограма, ремонт на покриви и канализации, подмяна на котли, парна инсталация и отоплителни тела.

Другите предвидени средства по този параграф са за материали – 8 202,6 хил. лв., командировки в страната и чужбина – общо 2 618,7 хил. лв.

Липсата на достатъчно средства за издръжка на органите на съдебната власт поражда необходимостта от предприемането на мерки за минимизирането и оптимизирането на тези разходи /направени са анализи и предложения относно икономично ползване на консумативи, въведен е строг контрол върху извършването на разходи за подобряване на материално техническата база, външни услуги, вода, горива, енергия, разходи за транспорт, обучения и др./. Всичките тези мерки водят до възникване на проблеми при осъществяване дейността на органите на съдебната власт /влошаване на условията за работа, остаряване на материално техническата база, липса на възможности за поддръжане и повишаване на квалификацията и др./.

Разчетените средства за **текуща издръжка** за 2014 г. са съобразени с гореописаните проблеми.

- **Капиталови разходи – 27 439,5 хил. лв.**

Материалните условия в съдебната система са един от основните пунктове на критика, от страна на обществото и от международните институции, наблюдаващи реформите в организацията на съдебната власт.

Познавайки проблемите по поддръжка на сградния фонд, необходимостта от подсигуряване на материални условия за изпълнение на задълженията на органите на съдебната власт, същите са дали своите предложения, които са включени в проекта за бюджет за 2014 г.

Предвидените средства за оборудване на работни помещения с офис мебели и офис техника са в размер на **2 609,5 хил. лв.**, а за придобиване на друго оборудване и съоръжения /кабелизация, АТЦ, СОТ, инсталации, климатици, копирни машини, асансьори и др./ - **5 482,4 хил. лв.**

Необходимо е постоянно осъвременяване на компютърната и офис техника, предвид постоянното усъвършенстване на програмните продукти за автоматизирано управление на електронните съдебни дела. Близо 66 % от наличната компютърна техника в органите на съдебната власт е произведена преди 2008 г.

През 2014 г. за нуждите на съдилищата се планира да се закупят 6 104 бр. компютърни конфигурации, 4000 бр. принтери, 700 бр. скенери, 275 бр. сървъри и 2283 бр. UPS устройства /2000 бр. за персонални компютри и 283 бр. за сървъри/ на обща стойност **13 047,4 хил. лв.**

Бройките на необходимата техника са определени по следния начин:

- **Компютри и компютърни конфигурации** – определеният брой - 6104 са компютрите доставени преди 2008 г. До края на 2013 г. те ще са работили по 6 и над 6 години. Това е два пъти повече от максималния гаранционен срок, който някои от фирмите дават при покупка на нов компютър. Дефектите на толкова стара техника са чести, ремонтът, ако изобщо е възможен е скъп. Съвременни компютърни програма на толкова стари компютри или изобщо не могат да работят, или работата с тях е силно затруднена. През 2014 година **Microsoft** прекратява поддръжката на операционната система Windows XP, която в момента се използва на почти всички компютри в съдилищата. Преминването към нова операционна система – Window 7, е практически невъзможно за компютри с толкова ниски технически параметри.

- **Принтери, мултифункционални устройства** – определеният брой - 4000 и за замяна на 3417 броя принтери доставени преди 2008 година и за удовлетворяване на допълнителни нужди на съдилищата от печатаща техника. Принтерите са електро-механични устройства. Износването им е значително, особено при натоварването, на което са подложени в съдилищата – годишния брой дела е около 750 000.

- **Сървъри** - определеният брой – 275 и за замяна на 275 броя сървъри доставени преди 2008 година. От работата на сървърите зависи работата на цялата информационна компютърна мрежа на съда. Ако 1 дефектирал компютър означава затруднение в работа на един магистрат или служебен служител, то 1 дефектирал сървър означава неработеща компютърна мрежа, възможна загуба на информация и невъзможно или силно затруднено обслужване на гражданите. Всичко описано за ремонта и инсталирането на софтуер на компютри, произведени преди повече от 6 години, се отнася и за сървърите, но при доста по-високи цени.

- **UPS за персонални компютри** - определеният брой – 2000 и за замяна на 1743 броя непрекъсваеми захранвания (UPS) доставени преди 2008 година и за удовлетворяване на допълнителни нужди на съдилищата. Аварии в

електрозахранването в някои от съдебните сгради не са рядко явление. Прекъсването на ел.ток, например по време за съдебно заседание води до загуба на протокол от заседанието. Част от компютрите в съдилищата е наложително да използват непрекъсваеми захранвания.

- **UPS за сървъри** - определеният брой – 283 и за замяна на 168 броя непрекъсваеми захранвания (UPS) доставени преди 2008 година и за удовлетворяване на допълнителни нужди на съдилищата. Тези захранвания са с повишени технически параметри – по голяма мощност и режим на работа осигуряващ пълна защита на сървърите. Аварията на такова устройство и съответно на сървъра, който то захранва, води до загуба на информация и скъп ремонт.

- **Скенери** - определеният брой – 700 и за замяна на 375 броя скенери доставени преди 2008 година и за удовлетворяване на допълнителни нужди на съдилищата. За създаването на електронната папка на делата, която системите за управление на съдебните дела поддържат се полага сканиране на подадени в съда на хартия документи. С въвеждането на електронно управление и електронно правосъдие (e-justice) този процес ще се увеличи значително. Тази бройка скенери е само начална, броят им ще нараства с постепенното преминаване от хартиени към безхартиени дела.

За нуждите на Прокуратурата са предвидени **2 430,0 хил. лв.** за 1500 бр. компютърни конфигурации, 500 бр. принтери, 50 бр. сървъри и 700 бр. UPS устройства.

За работата на компютърната техника в съдилищата е необходим, както специализиран, така и базов софтуер – операционни системи и офис пакети. Предоставените от държавната администрация лицензи не покриват напълно нуждите на съдилищата. Допълнително са необходими:

Софтуер	Предоставени от държавната администрация	Допълнително необходими	Ед.цена	Обща цена
Операционна система за персонални компютри (Windows 7)	7363	1925	275,00 лв	529 375,00 лв
MS офис 2010	7363	1925	990,00 лв	1 905 750,00 лв
Операционна система за сървъри (Windows Server 2012)	201	242	2 000,00 лв	484 000,00 лв
Клиентски лицензи за Windows Server		1925	60,00 лв	115 500,00 лв

ОБЩО	3 034 625,00 лв
-------------	------------------------

- Придобиване на транспортни средства, необходими за изпълнение на задълженията на органите на съдебната власт – 61 бр. на стойност **2 868,5 хил. лв.** Добре е да се има предвид, че автомобилите не са предмет на луже за магистратите и служителите от съдебната система. С тях се подпомага изпълнението на важни елементи от тяхната дейност. Прокуратурата на РБ предвижда подмяна на автомобилния парк на (50 бр. автомобили) - над 75 % от автомобилите, ползвани от прокуратурите в страната са над 10 годишни.

Резерв за неотложни и непредвидени разходи: 900,0 хил. лв.

Ежегодно се разработват две годишни бюджетни прогнози на съдебната власт, в които се планират капиталовите инвестиции и средства за издръжка, но въпреки това, утвърждаваните със Закона за държавния бюджет за съответната година средства, са в значително по-нисък размер.

Тези обстоятелства възпрепятстват нормалното протичане на работния процес, изпълнението на законоустановени изисквания, възможността за поддържане и подобряване на квалификацията на магистратите и съдебните служители, възможността за използване на съвременни технологии, поддържане и обновяване на материалната база, с цел осигуряване на адекватно ресурсно обезпечаване на съдебната власт.